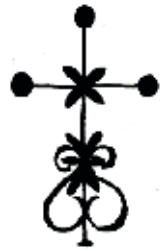

TARVAS

KOTISEUTULEHTI

N:o 1
2018

Toimittanut Kalervo Mäkinen

Julkaisijat Kotiseutuyhdistys Tarvaiset ja Tarvasjoen seurakunta

VUOSI 1918 TARVASJOELLA

Vuoden 1918 tapahtumista on tänä vuonna kerrottu monin eri tavoin ja kotiseutumuseommekin kertoo siitä kesällä. Erityisesti on kiinnitetty huomiota sisällissodan yksittäisiin tapahtumiin, enemmän kuin niihin syihin, miksi juuri itsenäistynyt Suomi halusi vapauttaa maan Venäjän hallinnosta ja sotiasta. Sillä oli vapailla vaaleilla valittu eduskunta ja senaatti. Se oli saanut tunnustuksen itsenäisyydelleen. Nyt piti luoda omat puolustusvoimat ja turvata koskemattomuus, rajat ja rauha. Mutta ratkaisevalla hetkellä ajaututtiin vallankumoukseen, luokkataisteluun ja sisällissotaan.

Muisteltu on paikkakuntakeskeisesti mitä tapahtui, eikä niinkään miksi näin tapahtui. Tämä kertoo erityisesti sen, että sodan tapahtumat olivat hyvin erilaiset eri osissa maata. Paljon merkitsi se, asuttiinko niin sanotun valkoisen Suomen alueella Pori – Lappeenranta linjan pohjoispuolella tai punaisen Suomen puolella Varsinais-Suomessa, Hämeessä, Uudellamaalla tai Karjalassa. Myös kunnan elinkeinorakenne ohjasi mielipiteitä siitä, ollaanko demokraattisen kehityksen tai vallankumouksen puolella. Maatalouskunnat, joissa ei ollut suuria kartanoita, olivat rauhallisempia kuin kaupungit ja teollisuusyhteiskunnat.

Tarvas-lehti on 40-vuotisen ilmestymisensä aikana yli 20. artikkelissa ja omakohtaisissa muistelmissa antanut monipuolisen ja melko täydellisen kuvan tuon ajan tapahtumista Tarvasjoella. Ne ovat luettavissa netissä kahdessa koosteessa Tarvas-lehti nimikkeen alla. Lisäksi jo Aulis Oja on Tarvasjoen historiassa luvussa Valtiolliset kysymykset osiossa: Vuosi 1918, kertonut tiiviisti tuon ajan historian kunnassamme.

Viime vuosisadan alku

Elimme tuolloin myös Tarvasjoella Venäjän vallan ja luokkayhteiskunnan aikaa. Luokkaerot eivät täällä kuitenkaan olleet suuret. Varsinaisia säätyläisiä ei Tarvasjoella ollut, jollei heihin lueta kirkkoherraa, kanttoria, opettajia, kättilöä ja poliisia. Juvan kartanoa ja Liedonperän sotilasvirkataloa Puustellia viljelivät vuokraajat. Lähes kaikki olivat sidoksissa maatalouteen ja sen antamaan toimeentuloon. Viljely oli vielä hyvin työvoimavaltainen ja kausiluonteisena vaati tilapäisapua. Kyläyhäteisön käsityöläiset sepät, suutarit, räätälit tai puusepät saivat elantonsa myös tästä piiristä. Puutavaran arvon nousu lisäsi metsähakkuita ja antoi työtä monelle. Valtion aikaisemmin verojensa tähden kieltämän mautilojen jaon takia, oli syntynyt vuokratiloja, torppia. Niiden itsenäistymistä odotettiin.

Väestön nopean kasvun takia ei työpaikkoja pitäjässä enää riittänyt kaikille, vaan sitä oli etsittävä muualta nousevan teollisuuden tai muun elinkeinoelämän piiristä. Siksi myös lähtö siirtolaiseksi Amerikkaan lisääntyi. Sähkön tulo ja voimalaitoksen rakentaminen antoi työtä Tarvasjoella monelle vuodesta 1915 alkaen.

Työväenlaute ja sosialismi tulivat Tarvasjoelle vasta vuosisadan alussa ja erityisesti vuoden 1906 eduskuntaudistuksen yhteydessä. Ilmari Rekikoski ja Iisakki Järvinen ovat kuvanneet muistelmissaan alkuaikojen innostusta. Heti vaalien aikaan perustettiin Euran kappelin Työväenyhdistys 1906 ja toinen Työväenyhdistys Pyrkijä Suurilaan 1907. Pyrkijä rakensi jo 1909 oman talon Horrisiin ja toinen nousi Euralle vuonna 1911. Talojen rakentamisessa olivat mukana lähes kaikki seudun asukkaat, kuten samaan aikaan rakennettaessa Nuorisoseurantaloa.

Vuosi 1917

Voimistuva toivo Suomen itsenäistymisestä oli herännyt Tarvasjoellakin jo vuosisadan alussa. Erityisesti Tukholman olympiakisojen

jälkeen noussut urheiluinnostus nosti kansallista yhteishenkeä. Urheilu yhdisti kaikkia, eikä politiikka jakanut kilpailijoita. Tarvasjoen Urheilijain 100-vuotishistoria kertoo kuvinkin, kuinka veljellisesti ovat yhteiskuvassa myöhemmin punaisten puolella Tampereella kaatunut Alfred Kankare ja valkoisten puolella haavoittunut Otto Vesamo. Koulujen opettajat olivat erityisesti korostaneet opetuksessaan isänmaallisuutta ja kansansivistyksen nousun tärkeyttä. Vielä maaliskuussa Venäjällä tapahtunutta vallankumousta ”meillä kaikki kansalaispiirit tervehtivät suurella jakamattomalla riemulla”, sanoo historia. Kuitenkin jo toukokuussa tapahtuneet ns. kylvölakot nostivat meilläkin vähän rauhattomuutta. Ensimmäisen maailmansodan tähden elintarvikkeiden tuonti oli lähes loppunut, eikä oma tuotanto tuolloin riittänyt ruokaan. Puutteen tähden oli säännöstely ja elintarvikkeet menivät kortille. Tilanetta pahensi heinäkuun 6. ja 7. päivien välisenä yönä tullut ankara halla. Syysvilja meni kaikki ja perunasatokin oli olematon. Jopa jäkälää kerättiin leivän jatkeeksi. Kuluttajaväestön ja tuottajien välit kiristivät puutteen kasvaessa, kun maanviljelijöitä syytettiin elintarvikkeiden kätkemisestä. Tämä johti

Turussa valtakunnallisen kunnallislakon ns. voimellakan aikana 9 -11.8. tapahtuneeseen Valion voivaraston ryöstöön. Rauhattomuus ja yleinen turvattomuus lisääntyivät, ja se johti Turussa punaisten vaatimuksiin järjestysvallan antamiseen työväenjärjestöille. Laillisen järjestysvallan ja yhteiskuntarauhan turvaamiseksi perustettiin 20.8. Turun Suojeluskunta. Sen perustajana oli Turun Sanomain päätoimittaja, nuorsuomalainen kansanedustaja Antti Mikkola.

Sen ajan tarvasjokelaisille Antti Mikkola oli kuin pitäjän oma poika, sillä hänen äitinsä oli Euran Virolan tyttäriä. Hän oli myös kiinteästi pitänyt yhteyksiä enonsa ja serkkuihinsa Tarvasjoella. Kun hälyttävät uutiset Turun levottomuuksista kantautuivat tänne, kokoonnuttiin jo 15.8. perustamaan suojeluskuntaa kaiken varalta, jos yhteiskuntarauha häiriintyisi myös täällä. Mukaan toivottiin liittyvän myös työväen edustajat, mutta he eivät tulleet jäseniksi. Perustajajäseniksi mainitaan: Antton Knaapi, Oskari Metsola, Julius Kelkka, Kaarlo Keskitalo, Vilho Mattila, Erkki Yrjänä, Valter Isotalo, Otto Virtanen, R. Ali-Mattila, Jussi Vesamo, Viljo Turtola, Paavo Maunula, Otto Vesamo, J. Ali-Mattila, August Laaksonen, F.O. Peltonen ja W.Z. Lindström.

Perustamisesta huolimatta jäi suojeluskunnan toiminta ja tarvekin vähiin. Kun toiveet Suomen itsenäistymisestä lisääntyivät, ryhtyivät nuoremmat miehet kokoontumaan ja miettimään voisivatko he olla turvaamassa Suomen

itsenäisyyttä, ja sen saavuttamisen puolesta taistelemaankin, jos tarvitaan.

Tilanne muuttui nopeasti myös Tarvasjoella, kun eduskuntavaaleissa lokakuussa hävinneet sosiaalidemokraatit julistivat yleislakon ajalle 14-19.11. Sitä ennen bolševikit olivat tehneet vallankumouksen Venäjällä 7.11. ja samana päivänä punaiset murhasivat Alfred Kordelinin Mommilassa. Rauhattomuus levisi nopeasti koko maassa ja punakaarteja perustettiin. Turusta ohjattiin ympäristön punakaartien toimintaa ja pidettiin jatkuvasti yhteyttä. Tuosta ajasta Otto Vesamo kertoi: ”Eräänä marraskuun päivänä 1917 tuli Turusta marssien Hämeentietä suuri punaisten ns. rankaisuretkikunta. Siihen kuului arviolta pitkälti toista sataa miestä. Ne poikkesivat taloihin etsien isäntiä ja ruokaa. Tarvasjoen kir-

Vapaussodassa oli mukana 9 tarvasjokelaista. Istumassa vas. Paavo Maunula, Valter Isotalo, Jussi Turtola, Viljo Turtola, Antton Knaapi. Seisomassa Kalle Keskitalo, R. Ali-Mattila, Erkki Yrjänä ja Otto Vesamo, joka haavoittui

kolta nuo hulikaanit kääntyivät työväenlauluja laulaen Kyröön päin poiketen ainakin Herrasmannilla ja Tilkasissa. Vaikka he mm. Killalan Nissilässä saivat ammuskellen tahtonsa läpi, mitään suurempia pahoja eivät he kuitenkaan tehneet.” Lieneekö ollut se eri joukkoa, jonka kerrotaan tulleen reellä noin sata miestä ja naista ja etsineen aseita ja suojeluskuntalaisia. Tämän joukon kerrotaan majailleen Työväentalolla ja Euran koulun tutkittuaan vieneet koulun opettajan Vilho Mattilan Työväentalolle. Siellä häntä vaadittiin ilmoittamaan paikkakunnan suojeluskuntalaisten nimet. Tähän kuitenkin opettaja oli vastannut, ettei hän ole mikään ilmiäntäjä. Tällöin löi läheisin mies häntä ankarasti pampulla päähän, jolloin opettaja meni tajuttomaksi. Joukko olisi mennyt ehkä vielä pidemmälle, mutta paikalliset, lähinnä Jussi Keskinen, menivät väliin opettajaansa puolustamaan ja auttoivat hänet pakenemaan.

Varsinaisesti Tarvasjoen punakaarti järjestäytyi vasta joulukuun 23 päivänä. Silloin on valittu kaartin päälliköksi sahanasentaja Juho Haapanen ja ”plutunan” päälliköksi Heikki Aspegren sekä kaartille johtokunta. Suojeluskunta otti yhteyttä heihin toivoen yhteistoimintaa sen Suomen hyväksi, jonka itsenäisyys oli julistettu kaksi viikkoa aikaisemmin. Suomessa olevat yli 40 000 venäläistä sotilasta oli nyt saatava pois maasta ja luotava oma armeija. Kaarti vastasi kuitenkin, että he saavat ohjeensa muualta, eikä voi toimia toisin.

Yleisurheilukilpailujen osanottajat ja toimihenkilöt 2.8.1914

Istumassa vas. Viljo Turtola, V. Nurmilahti, Akseli Airo, Jussi Turtola, Jussi Vesamo, Urho Turtola ja Erkki Yrjänä. Toinen rivi vas. Väinö Seppä, Paavo Maunula, Voitto Rekola, Otto Vesamo, Ilmari Rekikoski, Eemil Hallanheimo ja Hannes Seppä.

Ylärivissä vas. Kalle Somerola, Jalmari Vanhatalo ja Selim Helo.

Kuva TARU:n arkisto.

Kohti vapaussotaa ja sisällissotaa

Otto Vesamo

Vallankumouksen suunnittelu oli aloitettu punaisten puolella jo paljon ennen kuin, sitä vaativa puoli sai voiton sosiaalidemokraattisessa puolueessa. Lenin oli luvannut toimittaa aseita, ja niitä tuova juna oli tulossa Pietarista. Sattumalta samaan aikaan Mannerheim antoi käskyn suojeluskunnille riisua venäläinen sotaväki aseista ja se alkoi 28.1. 1918 Pohjanmaalta, samalla kun myös kumous alkoi silloin Helsingissä. Kun porvarilliset lehdet menivät ilmestymiskieltoon, ei tiedot tästä heti tulleet julki. Otto Vesamo kertoo:” Helmikuun alussa 1918 saapui tieto, että suojeluskuntalaiset kokoontuvat Uuteenkaupunkiin menoa varten. Että rintama oli jossakin pohjoisessa, se hämä- rästi aavistettiin. Venäläiset ja punaiset olivat ottaneet Turun haltuunsa heti 28.1. ja Turku -Toijala radan varsia vartioivat punaiset.”

Knaapi

” Helmikuun 5 päivän iltana n. klo 19 jälkeen kokoontui yhdeksän miehen joukko pappilan alapuolella olevalle Pohjolan pellolle rintamal- le lähtöä varten. Paikalle olivat saapuneet Paa- vo Maunula, Kaarlo Keskitalo, Anton Knaapi, Erkki Yrjänä, Viljo Turtola, Rikhard Ali-Mat- tila, Valtteri Isotalo, Otto Vesamo ja Tilkaisten Rantasalmelta oleva maatalousharjoittelija Hannes Immonen.”

Knaapi

Näin alkoi valkoiselle puolelle menneiden tar- vasjokelaisten matka vapaussotaan. Vesamo sanoo vielä.” Ennen lähtöä oli vain tullut tieto, että venäläisten sotilaiden tarkoitus on pysyä maassa ja siksi on Pohjanmaalla ryhdytty niitä riisumaan aseista. Siksi meilläkin syntyi pää- tös lähteä vapauttamaan isänmaamme vieraan vallan ikeestä. Se oli perussyy lähtөөмme, eikä taistelu veljiämme vastaan. Tilanne kehiti- tyi sellaiseksi vasta rintamalla.”

Knaapi

Näistä sotaan lähteneistä muut palasivat va- hingoittumatta sodasta paitsi juuri Vesamo. Hän haavoittui Mannamäen taistelussa Ikaali- sissa 20.3. Konekiväärin suihkun 7 luotia osui häneen ja niistä yksi oli takamuksessa kolme vuotta, kunnes poistettiin.

Knaapi

Punakaartista pääosa jäi Tarvasjoelle. Iisakki Järvinen on kertonut, kuinka Martti Mäntylä oli lähetetty värväämään miehiä rintamalle luvaten hyvän palkan. Näin hänen kanssaan lähtivät mm. Alfred Kankare, Frans Knaapi, Hjalmar Ihämäki, Voitto Rekola, Eemil Hovi ja Hugo Vuorio. He matkustivat Tampereelle, jossa annettiin harjoitusta. Kouluttajina oli pääasiassa venäläisiä. ” Minusta tehtiin ko- nekiväärimies, koska tulin heti taitavaksi sitä käsittelemään.

Knaapi

Myöhemmin sain ryhmänjohtajan päällikkyy- den nykyisen Kalevan kirkon vaiheilla olleissa puolustusasemissa. Maaliskuun lopulla valkoi- set saapuivat ja saarsivat kaupungin. Yllättäen he olivat kaupungissa ja rintamamme murtui. Alfred Kankare kaatui maaliskuun viimeisenä päivänä. Kestin huhtikuun 5 päivään asti, kun- nes haavoituin vatsaan ja pääsin Aleksanterin kivikoulun sairaalaan, josta sisareni Selma toi minut toivottomana potilaana kotiin touko- kuun lopulla. Toiset tarvasjokelaiset joutuivat vangiksi.

Knaapi

Sodan aika Tarvasjoella

Knaapi

Helmikuun ajan Tarvasjoella oli vielä hyvin rauhallista. Uutispimennosta huolimatta, jos- takin tuli aina tietoja tapahtumista. Niinpä Prusilaankin tuli tieto Antti Mikkolan mur- hasta (1.2.1918) jo helmikuun puolivälissä. Tämä serkkunsa murha sai siksi Jussi Virolan- kin lähtemään valkoisten joukkoihin.

Knaapi

Paikallinen punakaarti kokoontui ajoittain Työväentalolla Euralla ja piti harjoituksia lä- himaastossa. Sen ei muisteta mitenkään ter- rorisoineen seutua, vaan seudun väestö tuns- i olevansa heiltä turvassa. Valkoisten puolelle pyrkiviä miehiä tiedetään ohjatun ja autetun yli rautatien Auran Karviaisten kautta Nou- siaisten Valpperiin. On keskusteltu siitä, että oliko tämä etappitie suunniteltu jo ennen so-

dan alkua. Ainakin Otto Vesamon veli Kaarlo Kau- kovalta mainitaan yhtenä saattajana tällä reitillä Pai- miosta Auraan. Kun tuli tietoon, miten rintamalle pyrkiviä oli jäänyt kiinni ja surmattu mm. Oripääs- sä ja Loimaan alueella, tul- tiin varovaisiksi.

Knaapi

Eräitä kertoja Turusta saapui vielä aseita etsiviä retkikuntia kuten Martti Turtola kirjassaan: Ra- kastan Sibeliusta ja muita musiikillisia tunnustuksia, kertoo heidän mm. pappi- lassa käynnistään. Samassa kirjassa hän kertoo myös niistä hautajaisista, jotka pidettiin, kun ”puna- kaartilaiset 26.3.1918 vahingossa ampuivat Ju- van itsellisentyttären Anna Helena Heleniuk- sen,” kuten Tarvasjoen historia sanoo.

Knaapi

Huhtikuun 9 -11 päivät

Knaapi

Punaisen rintaman Tampereella (6.4.) mur- rattua ja saksalaisten noustua maihin Hangos- sa (3,4.) katsoivat Turussakin parhaaksi lähteä tai antautua. Huhtikuun 9 p:nä sai Tarvasjoen- kin kaarti Turusta lähetin kautta määräyksen suojeluskuntalaisten ja eräiden muidenkin murhaamiseksi. Tämä lähetti toi vielä tulles- aan rahaa palkkioksi 300 000 mk. Kehotus oli toimia hiljaisuudessa, ettei kapinaa syntyisi. Nähtyään nimilistan osa kaartilaisista tyrmisty- ti ja nopeasti useat lähettivät viestin uhatuil- le, kehottaen heti lähtemään kotoa ja piiloutu- maan metsiin. Niinpä Euralta miehet lähtivät Lindroosille, Kallelasta takametsään, Horristen ja Suurilan miehet Liedonperään Haavistolle ja Laurilaan ja muidenkin kylien miehet piilopaikoille. Yh- tään henkirikosta ei Tarvasjoella tehty.

Knaapi

Seuraavana päivänä alkoi Härkätieta pitkin saapua Turusta lähteneitä punapakolaisia, jolloin oman pitäjän kaartikin oli pakotettu ryöstämään taloista hevosta ja ruokatarpeita itselleen lähtöä varten. Näin Tarvasjoeltakin lähti eräitä perheitä, mutta useimmin vaimo ja lapset jäivät ja vain miehet lähtivät. Kotiin jääville yritettiin vakuuttaa, ettei heitä uhan- nut mikään, mutta kovin he pelkäsivät. Vielä seuraavanakin aamuna lähti muutamia. Tien varren talot seurasivat ikkunoista sekaista kul- kuetta ja mm. Atte Alkio on kertonut, kuinka he joen toiselta puolelta Kolilla seurasivat tien ihmisvirtaa.

Knaapi

En ole kuullut kenenkään kertoneen tuolloin lähteneiden matkan vaiheista. Oliko se vain lähdettävä muiden mukana joko pakotettuna tai valkoisten rangaistuksia peläten. Ilmari Ju- vakoski kertoi, kuinka hän kuuli, kun kaartin päällikkö tuli lähtöä edeltävänä yönä neuvot- telemaan isän kanssa, joka oli suojeluskunnan johdossa. Mistä puhuttiin, sitä hän ei kuullut, mutta ehkä sillä oli yhteys siihen, että Juha Haapanen varsin pian vapautettiin vankilei- riltä.

Knaapi

Sodan loppuselvitys Tarvasjoella

Knaapi

Silloin lähteneiden matkan tarkoitus oli päästä pakenemaan, vaikka Venäjälle asti, mutta se päättyi eräiden osalta jo Riihimäelle ja viimeis- ten Hollolan Okerosiin. Siitä ei olla myöskään selvillä, kuinka monta heistä joutui vankilei- rille ja heidän tuomionsa. Sen sijaan on tallel- la ne kuulustelupöytäkirjat, jotka kirjoitettiin punaisten talousrikoksista kapinan ajalta.

Knaapi

Vankileireillä kuoli Tarvasjoelta 14 miestä eri leireillä. Ilmeisesti ketään heistä ei ole teloi- tettu. Osalle kuolinsyy voi olla huono kohtelu ja nälkä, mutta ainakin Tampereen leirillä hei- näkuussa 1918 rajuna kulkenut espanjantauti eli influenssa surmasi ne viisi vangiksi jäänyttä tarvasjokelaista: Eemil Hovi 15.6., Eenok Kan- kare 2.7., Voitto Rekola 23.7., Hjalmar Ihämäki 24.7. ja Hugo Vuorio 25.7. Vankileiriltä tuo-

Knaapi

Tarvasjoen Työväenyhdistys sai jo 1919 oman Pyrkijä-nimisen talonsa takaisin takavarikoista Turun ja Porin läänin maaherran päätöksellä. Seuraavana vuonna siellä järjestiitiin mm. nämä juhlat. Kuva Kansalliskirjasto, sanomalehtiarkisto, Sosialisti 17.8.1920

Knaapi

mionsa saaneet palasivat pääasiassa vuoden loppuun mennessä kotiin, eräät ehdollista tuo- miota kärsien. Mielenkiintoista on nähdä, että arkistoon tehdyn sota-aikana kuolleiden Tar- vasjoen punakaartilaiden luettelon on tehnyt Emil Jokinen. Tämä Karinaisten puolella syn- tynyt, mutta Suurilassa kansakoulun käynyt ja sitten maamieskoulun suorittanut maatalous- työnjohtaja, oli ollut jossakin Salon puolessa kapinan syntyessä. Maltillisena sosiaalidemo- kraattina tunnettu Jokinen ei liene osallistunut punakaartiin ja siirtyikin sodan jälkeen Sosia- listi-lehden toimittajaksi ja sdp-piirin toimi- jaksi. Hän toimi sitten kansanedustajana 1927 -1939 ja myöhemmin 1944 -1945. Sen jälkeen hän oli Kansaneläkelaitoksen esittelijä ja viljeli tilaansa Perniössä.

Knaapi

Vaikeana Tarvasjoella koettiin punaisten otta- mien hevosten puute, sillä niitä olisi heti tar- vittu alkavana kylvönaikana. Kovassa ruuan puutteessa toivottiin kylvöjen nyt onnistuvan ja siitä kasvavan uusi pelastava sato. Tunnet- tu on Oskari Knaapin, Albert Järvisen, Han- nes Sepän, Juho Uusitalon ja Toivo Lehtosen hevosten etsintämatka Jokioisille, joka päättyi kiinni joutumiseen, vangitsemiseen ja sitten onnistuneeseen pakoon. Eräät sitten hakivat ja saivat hevosensa toukokuussa Lahdesta.

Knaapi

Sovinnon tekoa Tarvasjoella

Knaapi

Suojeluskunnan historian mukaan valkois- ten puolella taistelleet palasivat kotiin hyvin eriaikaan. Sodan loppuparaatissa Helsingissä tiedetään heistä olleen vain Paavo Maunu- la ja Kaarlo Keskitalo. Sotaa seuranneisiin heimosotiin otti osaa Erkki Yrjänä Vienas- sa ja Jussi Virola Aunuksessa. Vuonna 1919 käytyyn Viron vapaussotaan lähtivät Arvo Metsola, Oskari Sarlin ja Aarne Laaksonen. Suojeluskunnan historiassa kerrotaan, ” Va- paussotureiden saavuttua kotiinsa järjestettiin heille juhlatilaisuus elokuun 29. päivänä. Juh- la oli arvokasohjelmainen vapausjuhla, missä kuntalaisten kiitollisuuden osoituksena kaikil- le edellä mainituille tarvasjokelaisille ojennet- tiin kultainen sinettisormus.”

Knaapi

Tästä juhlasta olen 25 vuotta sitten kirjoitta- nut pitäjällä monen kertoman muistelman, jossa minulle oli kerrottu väärät nimet. Siksi toistan sen oikein nimin. ”Kaikkien surullis- ten kohtaloiden keskeltä monet muistavat yh- den romanttisen tarinan. Täältä lähteneiden punaisten joukossa oli muutamia naisia mm. Rauha Lehtinen. Lahden lähellä hänkin joutui vankileirille, jossa vartijana ollut nuori luut- nantti Georg Jankko rakastui kauniiseen nei- toon. Niinpä vapauden koittaessa heistä tuli- kin aviopari. Edellä kerrotussa vapausjuhlassa, kuin alkavan sovinnon airuina, yleisö ihasteli juhlassa tanssivaa juuri vihittyä paria.”Mat- rikkeli kertoo: Georg Torsten Rudolf Jankko , everstiluutnantti. s. 13.3.1893 avioliitto 1918. Puoliso Rauha Aliisa Lehtinen, s. Tarvasjoella 1899 kuollut Helsingissä 1997 97-vuotiaana. poika Matti Martti Veikko Jankko. Jo syksyllä 1918 pidetyssä kunnallisvaaleissa Tarvasjoella valittiin täysin yhtenäinen kunnanvaltuusto ja koko pitäjän yhdistänyt Varsinais-Suomen Nuorisoseurojen laulujuhlat Tarvasjoella 1921 sanottiin olleen suuret sovinnon juhlat. Niissä yhdessä järjestäen, juhlapaikoina olivat niin

Knaapin ahde kuin Työväen ja Nuorisoseuran talot tuhatpäiselle yleisölle. Nykypäivän Suo- men olisi hyvä ajatella, kuten Iisakki Järvinen 90-vuotiaana 1984. Hän sanoi.” Usein olen miettinyt, olivatko nuo meidän uhrit aivan turhia ja mikä olisi Suomi nyt, jos me olisim- me voittaneet. Kun katson nykyistä Neuvosto- liittoa, en ainakaan sellaista valtiota haluaisi. Olisiko edes itsenäisyyttä? Kaikki se ja pal- jon enemmän, kuin me silloin vaadimme, on saavutettu. Suomi on nyt niin hyvä maa, ettei parempaa löydy. Ehkä me punaiset olimmekin valkoiselle Suomelle sellainen paha omatunto, joka vei edistystä eteenpäin ja silloin ei mei- dänkään uhri ollut turha. En enää ole katkera. Vaikka ei kaikkea voi unohtaa, voi antaa an- teeksi.

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Knaapi

Radiojumalanpalvelus Tarvasjoen kirkosta

Yle Radio1 lähettää jumalanpalveluksen Tarvasjoen kirkosta sunnuntaina 8.7. klo 10. Radiojumalanpalveluksen toteutuksessa ovat mukana mieskuoro Tarvasjoen lauluveikot Satu Luukkosen johdolla sekä jumalanpalvelusta varten koottu projektikuoro kanttori Kaisa Takkulan johdolla. Jumalanpalveluksessa saarnaa ja liturgian toimittaa kappalainen Outi Niiniahio.

– Radiojumalanpalveluksen musiikki on aina vähän erityisempää, jokainen seurakunta haluaa näyttää parastaan. Tarkoituksena on, että radiojumalanpalvelus olisi mahdollisimman paljon kulloisenkin seurakunnan kuuloinen, kertoo kanttori Kaisa Takkula.

Noin kahdenkymmenen laulajan projektikuoro onkin aloittanut harjoitukset jo huhtikuussa, ja myös virret on valittu jo yli kuukausi sitten. Mukana on sekä varsinaisesta virsikirjasta että lisävihon virsiä, ja virsistä on tehty ja valittu sovituksia. Sovitusten ohella kuullaan myös kanttorin oma sävellys. Tarvasjoen Lauluveikot aloittavat jumalanpalveluksen juhlallisesti Franz Schubertin kuoromusiikilla.

Kaikki jumalanpalveluksen tiedot pitää olla tiedossa Yleisradiossa jo kuusi viikkoa ennen varsinaista jumalanpalvelusta, sen jälkeen niitä ei voi enää muuttaa.
– Projektikuoroon sen sijaan kyllä vielä pääsee ja mahtuu mukaan, kannustaa Takkula.

Radiojumalanpalvelukseen myös toivotaan paljon kirkkokansaa mukaan, jotta laulu raikaisi Tarvasjoen kappeliseurakunnasta eetteriin vahvana ja voimallisena. Vaikka siis ajatus jäädä kuulemaan lähetystä kotisohvalle kuttataisi, on hyvä suunnata kirkkoon. Verkostahan radiojumalanpalveluksesta voi nauttia myöhemminkin. Palveluksen jälkeen juodaan vielä Lähetysten tiimin kirkkokahvit kirkonmäellä.

Edellisen kerran Tarvasjoen kirkosta kuultiin radiojumalanpalveluksia useampikin kappale vuonna 2014.

Johanna Hörkkö-Granö

Raha-asioiden ”solmut” voivat aueta

Sairastuminen, työpaikan menetys, perheen hajoaminen ja tukien viivästyminen ovat osa niistä syistä, jolloin raha-asiat voivat mennä solmuun. Myös pienemmät muutokset elämässä voivat johtaa tilanteeseen, jolloin on vaikeuksia saada rahat riittämään välttämättömiin menoihin. Pienellä rahamäärällä toimeen tuleminen vaatii usein tavallista enemmän kekseliäisyyttä. Jos elämässä on tällöin muitakin huolenaiheita, on ymmärrettävää, etteivät voimavarat ja kekseliäisyys aina riitä selviämään tilanteesta yksin.

Onneksi yksin ei tarvitsekaan selvitä. Julkisten tukien lisäksi myös seurakunnan diakoniatyö voi auttaa hankalassa taloudellisessa tilanteessa. Diakoniatyöntekijän kanssa voi pohtia, miten rahat riittäisivät paremmin. Neuvonnan lisäksi diakoniatyö voi myöntää kertaluonteisia avustuksia laskujen maksuun tai osto-osoituksia ruokakauppaan. Suurempien avustussummien hakeminen Kirkon diakoniarahastolta tapahtuu myös diakoniatyön kautta.

Usein solmuun menneet raha-asiat saattavat selkiytyä jo vain keskustelemalla ja selvittelemällä asioitaan ulkopuolisen ihmisen kanssa. Seurakunnan työntekijän kanssa käydyt keskustelut ovat ehdottoman luottamuksellisia. Asioiden ääneen pohtiminen toisen ihmisen kanssa on hämmästyttävän tehokasta. Kun selittää asiaa toiselle, samalla jäsentää omaa tilannettaan. Lisäksi toisen ihmisen kysymykset ja näkökulmat voivat auttaa ongelman ratkaisemisessa. Keskustelu voi auttaa myös muissakin tilanteissa. Ihmissuhdesolmutkin voivat pikkuhiljaa aueta keskusteluissa diakoniatyöntekijän tai papin kanssa. Ota rohkeasti yhteyttä. Jokainen meistä löytää itsensä joskus avuntarvitsijan paikalta.

Miau!

Jos olet käynyt lähiaikoina Liedon kirkossa, olet voinut bongata sieltä kissantassun jälkiä. Ne tassunjäljet kuuluvat meidän omille kirkkokissoillemme Riemulle ja Reilulle.

Pikkuisina kissanpentuina Riemu ja Reilu tutustuvat Sisu nimiseen kissaan jolla oli tapana käydä vierailulla Littoisten kirkossa. Kerran sitten Riemu ja Reilu lähtivät mukaan kirkkoon ja sille tielle jäivät. Kissoista Kirkot ovat ihania paikkoja, rauhallisia ja kauniita.

Kirkoista löytyy aina uusia jänniä yksityiskohtia ja niissä saa laulaa ja soittaa ja käydä ehtoollisella. Riemu ja Reilu jäivätkin pysyvästi Lietoon kirkkokissoiksi ja heitä voi bongata erilaisista seurakunnan tapahtumista. Riemu ja Reilu haluavat olla kaikkein ystäviä ja heidän lempipuunsa onkin muiden auttaminen. Tarvasjoen kirkossa kissat eivät ole vielä ehtineet käydä, mutta matka on jo suunnitteilla. Riemun ja Reilun voitkin bongata Tarvasjoelta Voimamieskisojen aikaan. Tule silloin antamaan tassuläpyt tai hakemaan karvainen kissanhalaus.

Riemullista ja Reilua kesää
toivottaen Hanneli

Tangomessua vietettiin huhtikuun lopussa Littoisten kirkossa tarvasjokelaisten soittajien ja Tangokuoron johdolla. Kuvassa kuoro yhdessä johtajansa kanttori Kaisa Takkulan kanssa.

Pääsiäisyön messua vietettiin tänä vuonna vuorostaan Tarvasjoen kirkossa. Messun jälkeen oli talkoilla järjestetty yhteinen ruokailu kirkkoon. Kuva Eeva Sisso

Yhteisvastuukonsertti 15.4. kokosi Tarvasjoen soittajia ja laulajia yhteen hyvän asian puolesta esiintymään. Tänä vuonna torjuttiin nälkää ja köyhyyttä Suomessa ja ulkomailla. Kuvassa kiitoskukkasten jako esiintyjille. Kuva Eeva Sisso

KESÄKAHVILAT TARVASJOELLA 2018	
Ke 6.6. klo 18	Musiikkitiimin kesäkahvila. Yhteislaulutilaisuus ”Päin honkia”. Lauletaan puuaiheisia lauluja. Tarvasjoki Ensemble. Kahvitarjoilu. Paikka vielä avoin.
Ke 13.6. klo 18	Kasvatustiimin kesäkahvila. Luontopolkubingo Tarvasjoen luontopolulla. Lähtö vanhan kirjaston edestä. Mehutarjoilu. Juhannusaaton juhla Tarun majalla. Lipunnosto, musiikkia, kisailua, hartaus. Kaffetta, pullaa, makkaranpaistoa. Mukana Outi-pappi ja Minna-kanttori.
Pe 22.6. klo 18	Luomakunnan sunnuntain iltakirkko metsästäjien kodalla (Tyllin teollisuusalueen tienhaarasta päinvastaiseen suuntaan noin 2 km). Iltakirkon jälkeen kaffetta, pullaa ja makkaranpaistoa. Yhteiskuntatiimi. Srk-talon parkkipaikalta mahdollisuus kimpakyytiin klo 17.30. Outi-pappi, Lotta-kanttori.
Su 24.6. klo 18	Leppämäen evankeliumijuhlat Minna ja Lassi Mäksen luona, Aurantie 246, tuomiorovasti Heimo Rinne, rovasti Jouko Kyyrö, pastori Daniel Räsänen, nimikkolähetimme Antti Saarenketo, kanttori Kaisa Takkula.
Ke 27.6. klo 11	Diakoniatimiin kesäkahvila. Luttukestit HVK:ssa.
Ke 27.6. klo 18	Radiojumalanpalvelus valtakunnan verkkoon Tarvasjoen kirkosta. Palveluksen jälkeen lähetysten tiimin tarjoamat kirkkokahvit kirkonmäellä, vapaaehtoinen kahvimaksu lähetykselle. Kaikki joukolla mukaan jumalanpalvelukseen, jotta saamme voimallista virrenveisuuta!
Su 8.7. klo 10	Yhteiskuntatiimin perinteinen kesäretkipäivä suuntautuu tänä vuonna Mellilän ja Loimaan suunnalle. Oppaana Ensi Kulta. Retkestä tarkempaa tietoa myöhemmin.
Ke 18.7. klo 9-17	Perinteinen Liedonperän Sipilän lauluilta. Tule laulamaan noin satapäisen laulajajoukon kanssa yhteislauluja Sipilän kauniiseen pihapiiriin. Tarvasjoki Ensemble säestää, pappina Elina Ahola. Kahvitarjoilu lähetysten hyväksi.
Ke 25.7. klo 18	Sleyn paikallisosaston järjestämä kesäkahvila kirkonmäellä, lauletaan Siionin Kannelta. Kahvitarjoilu.
Ke 1.8. klo 18	Diakoniatimiin kesäkahvila Tarvasjoen Kirkkotien grillikatoksessa yhteislaulujen, makkaranpaiston ja arpajaisten merkeissä.
Ke 8.8. klo 18	Tarvasjoen Voimamiespäivät kirkonkylällä. Liedon kirkkokissat Riemu ja Reilu järjestävät ohjelmaa lapsille.
La 18.8.	

Kesätervehdys

Päivät, viikot ja kuukaudet ovat kuluneet vauhdikkaasti, mukavasti työtä Tarvasjoen kappeliseurakunnassa tehdessä. On ollut ilo olla täällä – onneksi päätin palata Koskelta takaisin Tarvasjoelle.

Joka talvi on Tarvasjoella iankaiken pidetty kinkereitä ja perinnettä on haluttu pitää yllä, vaikka monista muista seurakunnista lukuset ovat kadonneet. Alikulman ja Takamaan kinkeripiirit päättivät edellistalvena yhdistyä, joten kinkeripiirejä on tällä hetkellä 10, lisäksi on tavattu järjestää veteraanikinkerit Hyvinvointikeskuksessa. Tänä vuonna kinkereillä kävi kaikkiaan 209 ihmistä. Osallistumisaktiivisuudessa on tapahtunut hienoista laskua, vaikka aika monet ottivat kinkereillä puheeksi lämpöisen ja leppoisan tunnelman omassa tutussa kyläyhteisöporukassa - todettiin, että kinkereillä on kivaa. Kiitos vielä kaikille, jotka avasivat kotinsa ovet ja saimme tulla yhdessä koolle.

Jumalanpalveluselämässä on ollut aktiivisuutta, ei ole tarvinnut papin, kanttorin ja suntion keskenään kirkossa häärätä. Keskimääräinen osallistumisaktiivisuus joka sunnuntai on yli 60 henkeä. Kiitos tekstien lukijoille, ehtoolislislevän leipojille, laulajille, virsikirjojen jakajille, kolehdinkerääjille, kirkkokavereille, ehtoollisavustajille, rippikoululaisille palveluvuoroista ja ihan kaikille, kun tulette kirkkoon ja mahdollistatte yhteisen Jumalan kansan juhlan sunnuntaisin.

Kaikenlaista jännittävääkin on tapahtunut. Helluntaiaamuna Riitta-suntion avain katkesi sakastin oven lukkoon ja sisälle ei päästy ollenkaan. Onneksi ripeiden järjestelyjen ansiosta messu pystyttiin järjestämään seurakuntatalolla. Itse olin tuona viikonloppuna reissussa ystäväseurakunnassa Novassa ja rovasti Jouko Kyyrö oli silloin työvuorossa. Facebookiin Jouko oli päivittänyt asiasta ja painovirhe kertoi seurakuntatalolla olleen 378 ihmistä. Olin Novassa aivan ihmeissäni, että mitä siellä Tarvasjoella oikein tapahtuu, kuinka noin iso joukko ikinä on mahtunut seurakuntatalolle. Oikea lukumäärä oli hiukan yli 40.

Isoa joukkoa kirkkokansaa kaipaamme (vaikkapa 378) kirkkoon 8.7., jolloin vietämme radiojumalanpalvelusta. Radiopalveluksesta lisää toisaalla tämän lehden palstalla.

Tarvasjoen itsenäisen seurakunnan lämpöiset suhteet ystäväseurakunta Novaan ovat saaneet jatkoa Liedon seurakunnassa. Yhteistyöhän on peräisin jo 1990-luvulta. Toukokuussa teimme talkoomatkan Novaan, mukana oli 15 Liedon seurakunnan työntekijää ja viisi luottamushenkilöä. Nelipäiväisen matkan aikana remontoimme Novan pientä kirkkoa, joka on Viron manneralueen vanhin puukirkko 1700-luvulta. Kirkkorakennus on pysynyt pystyssä kaikki vuodet kestäen myös kommunismin vaikeat vuosikymmenet. Novan seurakunnassa on noin 50 jäsentä, joista noin 20 on aktiivisia. Verotusoikeutta ei Virossa ole millään kirkkokunnalla. Väki ja varat ovat siis vähäisiä. Usko Herraamme Jeesukseen Kristukseen on kuitenkin elävää ja vahvaa. Kirkon katto on jo korjattu muutamia vuosia sitten. Tänä kesänä on vuorossa kirkon ulko- ja sisämaalaus. Talkoopäivämme menivät pitkälti vanhaa maalia ulkoseinistä krapsutellessa ja sisäseiniä muuten maalaukseen valmistellessa, toki siivosimme myös kirkon ja seurakuntatalon sekä haravoimme piha-alueet siistiksi. Kaikki oli helluntaiaamuna valmista ja koivut kirkon kuistilla toivottivat kirkkokansan tervetulleeksi yhteiseen Jumalan kansan juhlaan, jossa kiitollisuus ja ilo yhteisestä uskosta ja ystävydestä huokuivat vahvana. Kun bussi lähti Novan seurakuntatalon pihalta ja ystävät jäivät meille villkuttamaan, tuli kyynel silmään. Olemme sitoutuneet rukoilemaan toistemme puolesta

täällä Liedossa ja Tarvasjoella sekä Novassa. Kolehteja keräämme säännöllisesti ystäväseurakunnillemme – Novan lisäksi on Toksova Venäjällä.

Juhannuksen jälkeen lainalapseni Korn Woramontri lähtee takaisin kotiin Thai-maahan vietettyään 11 kuukautta Suomessa vaihto-oppilaana. Vajaan vuoden aikana hänestä tuli kuin oma poika. Äitienpäivänä sain häneltä kortin, jossa hän kiitti suomalaisesta kodista ja suomalaisesta äidistä. Tiedän, että kyynel tulee silmään, kun hän lähtee takaisin Bangkokiin omaan kotiinsa ja omien vanhempiensa luokse. Kornin myötä olen oppinut katselemaan kotimaatani kuin uusin silmin. Saastuneen miljoonakaupungin poikana hän on opettanut minua katsomaan sinistä taivasta ja valkoisia pilviä. Huomaan, kuinka lähellä metsä ja luonto meitä suomalaisia on. Olemme yhdessä iloinneet vuodenaikojen vahvoista vaihteluista, syksyn synkkyys tahtuu joka vuosi talven kautta kevään ja kesän kirkkauteen. Vesihanasta tulee puhdasta juomakelpoista vettä ja sähköt toimivat. Kornin mukaan Suomessa ei ole koskaan liikenneturhuksia ja täällä on turvallista mennä polkupyörällä kouluun. Kaikki lapset pääsevät hyvään kouluun. Kornin mukaan oli riemastuttavan hienoa, että talvella meillä oli kaksi jääkaappia – se tavallinen siellä keittiössä ja toinen (iso) ulkona verannalla pöydällä. Hän sanoo ymmärtävänsä, miksi me suomalaiset olemme hiljaisen ja rauhallisen oloisia – ei tarvitse aina puhua, kun väkeä on niin vähän; ei tarvitse aggressiivisesti raivata itselleen paikkaa, kun tilaa on kaikkialla ihan valtavasti. Kaikista kotimaani ihanuuksista olen Herralleni niin kiitollinen! Vaikka Korn on buddhalainen, hän tuli mielellään mukaan Tarvasjoen kirkkoon. Mikael-poikani kanssa he hoitivat usein suntion hommia syytellen kynttilöitä, soittaen kirkonkelloja ja keräten kolehtia. Pääsiäisyön messuun hän tykästyi erityisesti, varsinkin kun siellä oli niin paljon väkeä, yli 150 ja vielä syötiinkin. Tarvasjokelaisten ja yleensä kristittyjen virsilaulusta Korn on pitänyt – tehdään yhdessä ja saa osallistua. Olemme kotona pohtineet, miksi Jumala päätti jouluna syntyä ihmiseksi, miksi Hän pitkäperjantaina kuoli ja pääsiäisenä tuli haudasta ulos. Mitä ihmettä tapahtui helatorstaina ja helluntaina? Kornin myötä olen ihan käytännössä oppinut senkin, kuinka merkillisiltä uskomme asiat aluksi tuntuvat, jos ei ole koskaan kuulutkaan Jeesuksesta. Pikkuhiljaa asiat ovat selkiintyneet ja tulleet ymmärrettävimmiksi. Muissa uskonnoissa ei ole tapana, että Jumala tulee ihmiseksi, päinvastoin ihminen pyrkii tulemaan Jumalan kaltaiseksi. Aivan ennenkuulumatonta on se, että Jumala kuolee. Jotenkin pystyn nyt käsittämään paremmin, kuinka vaikeaa ja aikaa vievää puuhaa lähetystyö eri puolilla maailmaa on. Hyvää sanomaa rakastavasta ja kaikkensa antavasta Jumalasta kannattaa kuitenkin viedä! Kornilla on nyt oma thaikielinen Uusitestamentti kotiin viemisenä ja Suomen äiti muistaa häntä iltarukouksissa.

Poikkeahan kesällä kirkkoon ja kesäkahviloihin, istahda hautausmaalle kuuntelemaan lintujen laulua!

Hyvän Jumalan jatkuvaa siunausta toivottaen

Outi-pappi

KANSALLINEN VETERAANIPÄIVÄ TARVASJOELLA

Rakkaat ystävät,

Olemme koolla täällä Tarvasjoen kirkko-maalla, sankarihaudoilla laskemassa, seppeleen Kansallisena veteraanipäivänä.

Tämän vuotinen veteraanipäivä on järjestyksessä 32. Keskeisenä teemana tänä vuonna on veteraanien perinnön siirtäminen seuraaville polville. Kunnioitamme syvästi Tarvasjoella ja koko Suomessa vielä olevia veteraaneja, veteraanien puolisoita ja lottia.

Sota kosketi ihmisiä kovin monella tavalla. Myös kotirintamalla oli tekemistä selviytymisen kanssa, oli aineellisesti eletävä niukasti. Sota jätti elinikäisiä arpia, kun oma isä tai puoliso ei palannutkaan rintamalta omin voimin kotiin. Tällä paikalla on aikanaan itketty puolisoita, isiä ja poikia. Joukossamme on monia sotaorpoja. Perheiden elämä saattoi muuttua rintamalla tapahtuneen haavoittumisen ja vammautumisen johdosta; myös kodin menetys kosketi 420 000 suomalaista. Koti oli jätettävä ja piti lähteä evakkotaipaleelle.

Elossa olevat veteraanit käyvät vähiin korkean ikänsä takia ja tänäänkään ei taida täällä joukossa mukana olla yhtään veteraania. Viime vuoden valtakunnallisessa veteraanijuhlassa puhunut tasavallan presidentti Sauli Niinistö totesi, että Veteraanipäivän viettäminen eteenpäinkin tietysti jatkuu, eikä sen sanoma koskaan sammuu.

Veteraanien aloitteesta valtioneuvosto nimesi vuonna 1986 huhtikuun 27. päivän Kansalliseksi veteraanipäiväksi ja yleiseksi liputuspäiväksi. Ensimmäinen juhlapäivä oli vuonna 1987. Lapin sota päättyi 27.4. 1945,

Sankarihautausmaata toukokuussa 2018 - kuva Juha Vuorela

ja se oli Suomen puolustusvoimien viimeinen sotapäivä. Siksi juuri tästä päivästä tuli luonikas tapa muistaa veteraaneja. Päivän vieton luonne siirtyi hiljalleen enemmän eri kansalaisryhmiä huomioon ottavaksi kansalaisjuhlaksi, juhlapäivän perimmäistä tarkoitusta unohtamatta. Emme vietä veteraanipäivää voitonjuhlana, vaan sillä on Kaa-tuneiden muistopäivääkin rauhanomaisempi luonne. Nykynuoret näkevät veteraanipäivän tarpeelliseksi ja pitävät sitä isänmaallisena tapahtumana.

Tämän päivän sotiemme veteraanit olivat merkittävä osa Suomen sodan ajan puolustusvoimia. Veteraanit turvasivat itseenäisyytemme, jälleenrakensivat maan sekä myöhemmällä toiminnallaan loivat lujan perustan kansakunnan keskeisille arvoille, vapaudelle ja vastuulle sekä yhtenäisyydelle ja yhteistyölle.

Kouluneuvos Antti Henttonen sanoo: ”Suomessa ei ole koskaan rukoiltu niin paljon kuin sotien aikana. Kotona rukoiltiin rintaman puolesta. Rintamalla muistettiin kotiväkeä ja pyydettiin hengissä säilymistä. Itsekin laitoin kädet ristiin.”

Toivomme veteraanien kallisarvoisen perinnön vaalimista ja todeksi elämistä tämänkin päivän Suomessa. Suomi on vakaa maa kansakuntien joukossa ja me voimme viestittää tätä kaikkea hyvää myös maamme rajojen ulkopuolelle, niin että rauha, vapaus ja vastuu saisi kukoistaa; maailman yhtenäisyys ja kaikkinaisen rauhanomainen yhteistyö voisi lisääntyä.

Taivaallinen Isämme siunatkoon maamme veteraaneja elämänsä ehtoopoolella. Varjelle Jumala maataamme ja kansaamme.

Outi Niiniahon puhe Kansallisena veteraanipäivänä 2018 sankarihaudalla.

Päiväkerhot ja muskarit jatkuvat syksyllä Tarvasjoella

Muskareihin (pienet lapset aikuisen kanssa) ilmoittautuminen 16.8 alkaen klo 9 puh. 050 307 4800. Samasta numerosta saa lisätietoja sekä voi ilmoittautua 3-5-vuotiaille tarkoitettuun päiväkerhoon. Tilaa on vielä. Toiminnot jatkuvat viikolla 34.

Terveisin Mäkisen Minna

MUISTELMIA VUODELTA 1950

Uusi vuosikymmen alkoi tosi talvisissa merkeissä. Lunta oli melkoisesti ja pakkaset olivat kovan puoleisia 20 – 29 asteeseen.

Tammikuun toisena päivänä me kaveriporukassa päätettiin lähteä nuutti pukeiksi pukeutuneina ”putistamaan”, niin kuin täälläpäin oli tapana sanoa. Meitä oli kahdeksan nuorta: Sipilän Timo ja Tenho, Niemisen Raimo, Lentosen Jarkko, Kaivosen Terttu ja Anja, Vahvan Anneli ja allekirjoittanut.

Me päätimme mennä Marttilan puolelle Prunkilaan. Kylänpää oli ensimmäinen paikka ja siitä eteenpäin. Muistan, että Katavan joulukuudesta pojat nyppi karkkeja. Prunkilan sillalta mentiin toiselle puolelle jokea. Siellä kävimme ainakin Nummilassa, Kärillä, Loiskekoskella ja Kolissa. Kolista tultiin jokijäälle ja käveltiin sitä pitkin kotiin. Katoavaa kansanperinnettä on tämäkin huvi ollut jo pitkän aikaa.

Lauantaina 7 päivä tammikuuta oli
Vaisteen Hannan ja Tikan Hannun
häät Seurantalolla.

Kaksi päivää myöhemmin alettiin rakentamaan paloasemaa Knaapin mestä ostetulle tontille, josta ryhdyttiin kaatamaan puita pois. Tammikuun 12 päivä Reinin mamma oli joutunut auton töytäisemäksi ja oli viety sairaalaan.

Talven ensimmäiset hiihtokilpailut pidettiin urheilukentällä 22 päivä tammikuuta. Samana päivänä oli Seurantalolla siirtoseurakuntien lopettajaisjuhla. Juhla alkoi jumalanpalveluksella kirkossa. Siirtolaiset tulivat tästä päivästä lähtien Tarvasjoen seurakunnan jäseniksi.

Helmikuun alussa hiihdon MM-kisat olivat Lake Placidissa . Niitä kuunneltiin radiosta joka päivä tarkkaan. Toisena päivänä helmikuuta radiossa soi Porilaisten marssi. Heikki Hasu oli voittanut yhdistetyn hiihdossa kultaa. Hiihto oli harrastuksena meilläkin.

Usein laskettiin mäkeä jokiahteella. Talvi oli runsasluminen ja hiihtokilpailuja pidettiin usein. Maaliskuun 12 päivänä oli Alikulman koululla koulupiirien väliset viestihiihdot. Suurila voitti ja Liedonperä oli toinen. Eura jäi kolmanneksi ja Alikulma neljänneksi. Euran joukkueessa hiihtivät: Terttu Kaivonen, Asko Sarlin, Hannu Mansikkaniemi, Kalle Leppänen, Olavi Knaapi ja Pauli Pousar.

Olin rippikoulussa

Maaliskuun 21 päivä oli lukuset eli kinkerit. Silloin olivat Eura, Kirkonkylä ja Pikku-Eura vielä yhtä kinkeripiiriä. Kinkerit olivat sinä vuonna Kirkonkylän Isotalossa. Ne alkoivat aamupäivällä ja jatkuivat pitkälle iltapäivään. Väkeä oli 121 henkeä, Miehiä oli 40 ja naisia 81. Kirkkoherra Oiva Luoto kuulusteli meidät rippikoululaiset ja kanttori Aarne Lehtonen laulatti sillä aikaa muita. Muistan minulle esitetyt kysymykset: Miten Jumala vetää meitä puoleensa ja mitä Pyhä Henki on?

Huhtikuun 17 päivä alkoi kevätrippikoulu, jota käytiin kirkon sakastissa. Se alkoi aamulla jo kello 8. Meitä oli rippikoulussa 18 tyttöä ja 13 poikaa. Taisimme olla vähän levoton vuosikerta, koska Luoto sanoi: ”Kylläpä teillä on lähimmäisen rakkautta, kun noin jaksatte toisianne nyppiä. Välillä on kuin tykkitaistelu, joka toisinaan muuttuu lähitaisteluksi.” Sekä Luodolla että Lehtosella oli huumorintajua ja hauskoja puheita. Vapunaattona oli konfirmaatio.

Paloasemaa rakentamassa

Toukokuun 22 päivänä alettiin rakentamaan paloasemaa. Stenbergin Matti ja Vormiston Jalmari olivat tekemässä alkuvalmisteluja. Aseman urakoi rakennusmestari Laaksonen. Isä haki Paattisilta kuorman työkaluja, sillä Laaksoella oli myös urakat Paattisilla ja Satamassa.

Sannat työmaalle ajettiin Marttilasta Palaisten Hannulan nummesta. Siellä oli iso santakuoppa, jossa meitä saattoi olla useampi auto kuormanteossa. Kuormat luotiin vielä kokonaan lapiolla. Autojen lavakoko oli silloin vielä vähän toista luokkaa, kuin nykyisin.

Tiilet ajettiin työmaalle Paimiosta. Siellä toimi silloin Edvallin tiilitehdas. Aamulla aikaisin jo kello seitsemältä lähdimme isän kanssa hakemaan ensimmäistä tiilikuormaa. Tavoite oli, että haimme kaksi kuormaa päivässä, jos vain tehdas pystyi antamaan ulos. Elokuun lopulla oli tiiliä tuotu palo-asemalle 25 000 kpl:ta . Myöhemmin tuotiin vielä lisää, niin että tiilien luku oli lopulta vähän yli 29 000 kpl. Otto Salminen toimi muurarina.

Kesäkuun 7 päivä oli työmaalla jo kymmenen miestä. He olivat: Vormiston Jalmari, Stenbergin veljekset Matti ja Einari, Vainion Valto, Vahlstenin Niilo, Lehtisen Pentti, Lehtosen Touko, Rouvalin Unto, Vigrenin Jorma ja Hovin Reino.

Rippikoululaiset 1950 - kuva Ulla Yrjäsen kotialbumista

Kylällä tapahtuu

Maanantaina 19 pv kesäkuuta oli metsänhoidonneuvoja Eino Saaren operoima metsämarssi. Se suuntautui Sepän metsään. Menimme sinne osuuskaupan kuorma-autolla. Mukana oli noin 40 henkeä. Harvensimme taimistoa ja keräsimme risuja. Lopuksi jokainen sai kullanvärisen rintamerkin, jossa oli kuvattu kuusen latva. Merkki on minulla vieläkin tallella.

Juhannussunnuntain aamulla tuli Vanhantalon Jalmari meille hakemaan isää auttamaan. Sepän hevonen oli mennyt jokeen juomaan ja juuttunut kiinni saveen, eikä päässyt omin avuin ylös. Nyt tarvittiin miehiä apuun ja isä lähti sinne. Kun muitakin miehiä tuli paikalle, hevonen saatiin vedettyä ylös. Samana päivänä oli Prunkilan Vanhatalossa myös hevonen loukkaantunut

ja täytyi lopettaa ampumalla. Isä meni viemään sen Turkuun teurastamoon ja LSO: n Tarvasjoen asiamies Olavi Pohjanpiiri lähti mukaan.

Syyskuussa riitti perunan nostopuu-
hia. Itse olin mukana Niemelässä, Jo-
kilassa, Moisiossa, Virolassa, Kujan-
päässä, Kuukkalassa ja Hellströmillä
perunamaalla.

Marraskuun 18 pv: nä esitettiin Helsin-
gissä Stockmannin tavaratalossa en-
simmäinen televisiolähetys Suomessa.
Saman kuun 22 päivä oli Paloasemalla
kokous, jossa valittiin aseman vahti-
mestariksi Viljo Salminen Tyllilästä.

Seuraavana päivänä Vuorela teuras-
ti tiemestari Aaltosella kaksi possua,
joista toisen ostivat Arvi Lontonen ja
meidän isä puoliksi.

Joulukuun 22 päivä Viljo Salminen muutti perheineen asumaan valmistuneelle paloasemalle. Sitten oltiinkin jo jouluajassa. Jouluaamuna menimme äidin kanssa joulukirkkoon, jossa jumalanpalvelus alkoi jo kello 6.00.

Tulimme kirkkoon hyvissä ajoin, mutta se oli jo ihmisistä niin täynnä, että äiti pääsi viimeisen penkin päähän istumaan. Ovet eteiseen olivat auki ja minä seisoin monien mukana eteisessä. Vuoden viimeisenä päivänä oli kaunis ilma ja pakkasta 24 astetta. Niin päättyi vuosi 1950.

Näin olen päiväkirjani merkintöjen puitteissa muistellut 68 vuoden takaisia tapahtumia. Elämä oli siihen aikaan vähän toista kuin nykyisin. Olimme totutelleet elämään rauhanaikaa. Työtä ja puuhaa riitti jokaiselle. Osattiin olla tyytyväisiä ja iloittiin pienistäkin asioista. Itse sota-ajan lapsena lopetan muistelmani runon säkeeseen: ” Ei nyt jylise tykit rajoilla Suomen. On maa vapaa ja valoisa huomen.”

Ulla Yrjänen

SUURILAN OOPPERAJUHLAT

ONNEA OSKAR!
Oskar Merikanto 150v

sunnuntaina 5.8.2018

Tiina-Maija Koskela, sopraano /
Aki Alamikkotervo, tenori /
Nicholas Söderlund, basso /
Pasi Helin, piano

Lippuja kesäkuun
puolivälistä alkaen;
www.suurila.fi,

K-Taateli ja Liedon Q-kirjakauppa

TARVASJOEN KYLÄKARNEVAALIT

lauantaina 18.8.2018

Luvassa ainakin

Vahvin Mies/Nainen -kisa & Markkinat

Lisätietoja

<https://www.facebook.com/tarvasjoenkylakarnevaalit/>

**SUURILAN
OOPPERAJUHLAT**
ONNEA OSKAR!
Oskar Merikanto 150v

sunnuntaina 5.8.2018

Tiina-Maija Koskela, sopraano /
Aki Alamikkotervo, tenori /
Nicholas Söderlund, basso /
Pasi Helin, piano

Lippuja kesäkuun
puolivälistä alkaen;
www.suurila.fi,
K-Taateli ja Liedon Q-kirjakauppa

**TARVASJOEN
KYLÄKARNEVAALIT**

lauantaina 18.8.2018

Luvassa ainakin

**Vahvin Mies/Nainen -kisa
&
Markkinat**

Lisätietoja
<https://www.facebook.com/tarvasjoenkylakarnevaalit/>

Heleniuksen tyttöjen ensimmäinen Turkumatka

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Elettiin vuotta 1924. Tänä kesänä Tarvasjoki siirtyi lähemmäksi Turkua. – ei tietenkään maantieteellisesti, mutta liikenteellisesti. Kesäkelien koittaessa aloitti Marttilasta autoilija Heikkilä linja-autoliikenteen Turkuun ja takaisin. Autona oli Ford TT, kuorma-auton alustalle tehty koppiauto, johon mahtui 8-10 matkustajaa – lapsia joukossa enemmänkin. Auto ajoi aamuisin Hämeen Härkätietä Tarvasjoen pitäjän lävitse kohti Turkua ja iltapäivällä pääsi saman auton kyydissä takaisin kotipuoleen.

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Isän, Jussi Heleniuksen, työmatkaan ei linja-autosta vielä paljon tullut apua. Ei sillä ehtinyt aamuaikaiseksi Satamaan, eikä sen lähtöaikaan tulija vielä ehtinyt satamasta Puutorille. Viikot oli asuttava Turussa ja viikonvaihteeksi matka kotiin tehtiin edelleen polkupyörällä.

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen perhe kodin läheisellä louhoksella kuvattuna

Heleniuksen perhe kodin läheisellä louhoksella kuvattuna

Heleniuksen perhe kodin läheisellä louhoksella kuvattuna

raitiovaunulla. Sellaista eivät tytöt olleet nähneet maanteilläkään. Kylläpä oli iso laitos – ja liikkui lujaa sekin. Ykkösen raitiovaunulla ajettiin aina Satamaan asti. Siellä käytiin katsomassa isän työpaikalla laivan lastausta. Kovin lähelle ei voitu mennä, kun ne nostokurjet siellä liikkuivat. Ja sitten olttiin Matti-enon ja Hilman luona kylässä sataman lähellä. Hyvissä ajoin ajettiin taas raitiovaunulla takaisin torille. Siellä ehti porukka vielä käydä kaupoissa, Turun Vanus-sa, Viklundilla ja jossain muuallakin. Tytöt ihmettelivät, kuinka tottuneesti äiti osasi kulkea täällä isossa kaupungissa.

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Lapsuuteni Suurila ja Suutarin Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

koulua, kun joulunaikaan 1934 Jussi ja Hulda vihittiin. Hulda toi tyttärensä Salmen mukanaan Kreivilään, mutta yhteisiä lapsia he eivät enää saaneet.

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Heleniuksen tytöt ja Jussi

Eila, Kalevi, Aaro ja Erkki Paavolan pihalla kesällä 1940

Kuvassa nähdään vasemmalta Sepän palvelija Helmi Tiainen, keskellä äitini, silloin vielä os. Knaapi, ja oikealla Fanni. Kuva on otettu Fannin rippipäivänä

Fanni,- palvelijaksi syntynyt

Fanni Maria Tienhaara, s. 02.03.1907 Marttilassa, Ollilan Kaunelassa. Renki Kustaa Heikinpoika Tienhaara, s.1872 Marttilassa, ja Selma Karoliina Tienhaara o.s. Karlström, s. 1882 Pöytyällä, olivat vanhemmat ja Fanni heidän ensimmäinen lapsensa. Perheen viides lapsi syntyi maaliskuussa 1919, mutta kuoli 9 päivän ikäisenä. Vaan eipä aikaakaan, kun todettiin, että seuraava lapsi oli jo laitettu alulle, ja samoihin aikoihin todettiin perheen isän sairastuneen. Ehkä näiden asioiden seuraus oli, että 12-vuotiaalle Fannille saatiin sijaiskoti Tarvasjoelle Euran Uuteentaloon, jossa emäntänä oli Marttilan Ylitalon tytär, siis melkeinpä Tienhaaran torpan naapurista.

Fanni oli aloittanut lukukinkereillä käynnin jo 8-vuotiaana ja jatkoi niitä Marttilassa aina vuosittain, kunnes vuonna 1923 suoritti myös rippikoulun Marttilassa. Uudessatalossa syntyi lapsia 7, ensimmäinen v. 1915 ja viimeinen v. 1927. Kyllä emännälle oli varmaan apua Fannista jo yksinomaan lasten hoidossa ynnä muissa taloustöissä.

Fannin isä kuoli v. 1919 elokuussa. Tietooni olen saanut, että nimenomaisesti isä olisi tuonut Fannin tänne Eurankylän mäelle. Omat muistoni lapsuuden ja nuoruuden aikojen kuulemisista ovat Fannin 12 vuoden iän puolesta. Kun yksikin suu oli poissa ruokapöydästä, niin auttoihan tämä jonkin verran torpan vaikeata tilannetta. Virallisesti vasta vuoden 1931 lopulla Fanni on merkitty muuttaneeksi Tarvasjoelle. Tällainen käytäntö oli tuolloin vielä yleistä. Esimerkiksi minun isäni, joka tuli Marttilasta nuorena miehenä töihin Tarvasjoelle, merkittiin tänne muuttaneeksi vasta avioliittoasioiden tultua ajankohtaiseksi v.1934.

Muistan hyvinkin kuulleen puhuttavan, ettei Fanni osannut lukea eikä kirjoittaa. Kyllä hän varmasti jonkin verran nuo asiat hallitsi, koska oli suorittanut rippikoulun. Muistan myös, miten Tyyne Uusitalo kertoi tapauksen kun Fanni tupaan tultuaan otti pöydältä sanomalehden ja selaili sitä vallan väärin päin kädessään. Naurahten oli sitten tokaissut yhtä kuvaa katsoessaan, että iso laivaki o jossaan kaatunu ylösalasin. Oletan paremminkin niin, että Fanni olisi tarvinnut silmälasit. Niitä en koskaan muista hänellä nähneeni. Vasta aivan vanhuusvuosilla näin hänellä lasit, jotka todella näyttivät olevan hyvin voimakkaat. Puhuttiin myös siitä, miten talon väki opetti Fannille tarvittavat asiat kun mentiin äänestämään. Kirkkoon hänet vietiin kerran vuodessa, siis pyhälle ehtoolliselle.

Kyllä Fannilla huumori oli tallella ja pieniin kujeisiin yhtyi. Isäni, joka oli kortteerannut nuorena miehenä Uudessatalossa, oli aina välillä myös talon töissä. Olivat sitten heinäpellolla, isäntä pystytti seipäitä, Fanni ja Artturi nostivat heinät seipäille. Kuje mielessä he päättivät kiristää omaa työtahtia niin, että olivat seuraavalla seipäällä jo ennen kun isäntä sai sitä pystytettyä.

Työntäyteistä elämää

Vuodet vierivät ja aikaa myöten talon eläinten hoito jäi melkeinpä yksinomaan Fannin harteille. Voin sanoa, että eläimet olivat todella rakkaita hänelle. Keväällä aikaisin, kun ensimmäiset vihreät ruohomättäät ilmestyivät jokien ja ojien varsille, nähtiin Fanni silppukopan ja sirpin kanssa keräämässä näitä herkuja eläimille. Muistan kuinka lapsena ihmetelin, miten tuo pienikokoinen ihminen selkä väärässä jaksaa kantaa tuota koppaa, joka oli melkein yhtä suuri kuin kantajansakin.

Miettimisen aihe oli sellainenkin, etten koskaan nähnyt Fannia talon ruokapöydässä. Oltiin sitten elopellolla, heinän teossa tai tappuripäivillä ja väki siirtyi ruokapöytänsä, niin Fanni häipyi hoitelemaan rakkaita eläimiään. Muun väen mukana hän palasi taas pellolle.

Kertun Tuvan korjaaminen koko kylän omaksi olohuoneeksi jatkuu edelleen.

Jos koet asian tärkeäksi, voit käydä Auranmaan Osuuspankissa liittymässä jäseneksemme tai antamassa vapaaehtoisen kannatusmaksun yhdistyksellemme.

Tilinumeroimme on FI54 5461 0720 0056 29

Kevyeksi kuivahtanut, paljon töitä tehnyt Fanni Uudentalon muurin edustalla. Fanni saavutti sangen korkean 87 vuoden iän

Mieleen on jäänyt ne useat illat, kun veljeni kanssa kävimme kuulemassa isäntä Kalle Uusitalon juttuja ja tarinoita tapahtumista ja ihmisistä, niin omalta kylältä kuin myös naapurikyliltä. Hän oli todella hyvä kertoja, sekä myös henkilö josta lapset pitivät. Monta kertaa, kun ilta venyi aika pitkälle, niin viimein Fannikin saapui tupaan kainalossaan vanha nuhuinen takki ja tyynty. Hän laittoi ne puulaatikon kannelle, se näet oli hänen nukkumapaikkansa. Ennen nukkumaan menoa hän kävi tuvan nurkkakaapilla, jossa oli lautasella kylmää ruokaa hänelle. Tämmöinen oli kovan Tyynen emännöimän talon tapa. Aamulla taas viiden jälkeen ylös ja navettaan. Siitä alkoi työpäivä ja pitkähän se oli. Ja niitä oli viikossa seitsemän.

Fannilla oli äitinsä Forströmin suvun kautta tietysti sukulaisia. Näistä mainitsen kaksi serkkua, Matin ja Laurin, jotka tunnettiin Turussa sukunimellä Kartemo (alkujaan Karlström). Lauri oli tunnetun pukuliikkeen, Turun mies, omistaja ja toimitusjohtaja. Kuin myös Mestaripaita -nimellä tunnetun paitatehtaan hallituksen puheenjohtaja. Tämän tehtaan toimitusjohtajana toimi Tarvasjokilaisille tuttu mies Leo Neuvo. Matti taas oli tunnetun kenkäkappa Korkon omistaja. Laurista en muista, kävikö hän koskaan Fannin luona, mutta Matti kyllä kävi useitakin kertoja. Kyllä siitä kylällä sen verran puhuttiin ja kuiskittiin, että oleks tiatone, se kenkäkauppias kävi Fannii kattomas, mahroks tuara Fannil uuret kummiteräsaappaat?

Kerronpa tähän pienen jutun kumiteräsaappaista. Uudentalon Jaakko Kirkonkylältä poikkesi Turku-reissullansa tuttuun Korkoon saappaita ostamaan. Kotona sitten aukaisi saapaslaatikon ja totesi, että takasauma varsista oli kokonaan ilman ommelta. Seuraavana päivänä takaisin liikkeeseen ja uuden laatikon kanssa kotiin. Vaan kuinkas kävi, takasauman ommel puuttui näistäkin. Nyt Jaakko puhelimeen ja sovittiin, että kauppias itse tulee tuomaan uuden laatikon. Kun sitten tämäkin laatikko avattiin, voitiin vain todeta, että sama peli. Nauruksihan homma meni, ja jälkeen siten selvisi, että tehtaalta oli iso erä näitä saumattomia pääsyt kontrollin läpi markkinoille.

Yksi henkilö minun pitää vielä tässä mainita. Hän oli Fannin eno Kalle Raharanta Marttilasta. Kalle oli myös alkujaan Karlström, mutta jossain vaiheessa vaihtoi sen isäpuolensa sukunimeksi. Syysillan hämärässä Kalle oli pienessä hiprakassa pyöränsä kanssa maantiellä ajelulla ilman mitään valoja. Sattuivat poliisit paikalle, pysäyttivät Kallen ja tietysti moittivat valoitta ajamisesta. Kalle nosti kaljusta päästään lakkinsa ja tokaisi, että Kalle Raharanta Marttilasta ajaa aina täysillä valoilla. Oletan, että tällä kertaa ei tullut sakkoja. Kalle poikkesi pyöräilyreissuillaan myös kylän mäellä. Kyllä hän varmasti kävi Fannia katsomassa ja ainakin Vanhantalon pihalla, kun kerrottiin että hän olisi ollut kiinnostunut Vanhantalon Ellistä. Siellä hän istui laskettavan rappusella ja lauloi.

Ennen sitä syötiin lusikalla voita, piimää välliin ja talkkunoita. Nyt sitä syörään semmosta rasvaa, kun puitten oksilla kasvaa.

Kun minä sitten myöhemmin kävin vanhempieni luona, poikkesin tietysti myös vanhoja naapureita moikkaamassa. Milloin vain näin Fannin, hän tuli iloisena puristamaan kättä ja halusi keskustella, mitä kuuluu ja kuis jaksetaan. Omasta elämästään ja kohtalostaan en tiedä hänen koskaan valittaneen, eikä hän arvostellut muiden tekemisiä. Vanhuuden myötä voimat hiipuivat ja tulivat sairaudet, työtä Fanni ei viimeisinä vuosina jaksanut tehdä. Oli tullut levon aika.

Muistan hyvin, kun Martti Uusitalo kertoi, että Fanni oli sairastunut niin että joutui sairaalaan. Hän haki Fannin sieltä sitten kotiin kantaen sylissään autoon kuin nukkea, joka painoi enää 25 kiloa. Melko pian tämän jälkeen elämänliekki sammui. Fanni nukkui pois 87 vuoden ikäisenä 02.10.1994. Fanni on haudattu Tarvasjoen vanhalle hautausmaalle ja muistokirjoitus löytyy Kalle Uusitalon siskon Elsa Brigitta Uusitalon hautakivestä.

Eino Samsten